

הגעלת כלים

1) במדבר פרק לא

(כא) ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה זאת חקת התורה אשר צוה ה' את משה: (כב) אך את הזהב ואת הכסף את הנחשת את הברזל את הבדיל ואת העפרה: (כג) כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר אך במים נדה יתחטא וכל אשר לא יבא באש תעבירו במים:

2) ויקרא פרק ו פסוק כא

וכלי חרש אשר תבשל בו ישבר ואם בכלי נחשת בשלה ומרק ושטף במים:

3) תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף סז עמוד ב ודף סח עמוד א

אמר רב הונא בריה דרב חייא: לא אסורה תורה אלא קדירה בת יומה, שלא לפוגם הוא. ואידך? קדירה בת יומה נמי אי אפשר שלא פוגמה פורחתה. ור"ש Mai טעמא? דתניא: (דברים יד) לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך - כל הרואה לגר קרויה נבלה, שאין רואה לגר אינה קרויה נבלה.

4) תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף עה עמוד ב ודף עז עמוד א

ת"ר: הולוך כלי תשמש מן העובדי כוכבים, דברים שלא נשמש בהן - מטבילן והן טהורין; דברים שנשתמש בהן ע"י צונן, כגון כסות וקטוניות וצלחות - מדיחון ומטבילן והם טהורין; דברים שנשתמש בהן ע"י חמינו, כגון היורות הקומקמוסון ומהמץ חמינו - מגעילן ומטבילן והן טהורין; דברים שנשתמש בהן ע"י האור, כגון השפודין והאסכלאות - מלבן ומטבילן והן טהורין. וכך שנשתמש בהן עד שלא יטביל ושלא יגעיל ושלא ילבן - תני חז"א: אסור, ותניא אידך: מותר! ל"ק: הא כמאן דאמר נוتن טעם לפוגם - אסור, הא כמאן דאמר נוتن טעם לפוגם - מותר. ולמאן דאמר נוتن טעם - מותר, גיעולי עובדי כוכבים דאסר רחמנא היכי משכחת לה? אמר רב חייא בריה דרב הונא: לא אסורה תורה אלא קדירה בת יומה, שלא נוتن טעם לפוגם הוא. מכאן ואילך לשתרין! גזירה קדירה שאינה בת יומה משום קדירה בת יומה.

5) תוספות מסכת עבודה זרה דף עז עמוד א

מכאן ואילך לשתרין - הילכך דבר המבושל בכלים שאינו בן יומה מותר ויש לתת טעם מה ראו להתייר המאכל ולאסור הקדרה לפי שהקדירה היה בה איסור גמור תחילה אבל המאכל לא נבלע בו איסור מעולם

6) שולחן ערוך אורח חיים סימן תנא

סעיף ג'

סכינים מגעילן בכל ראשון ומוטרין. וכלי ראשון נקרא שהרטינו בו מים על האש, אפילו איןנו עתה על האש רק שעודנו רותה. וקודם ההגעה צריך לשופם יפה במשחות או ברוחמים להעביר כל חלודה שביהם קודם קודם הקשרם. הילכך אם יש בו גומחות ואין יכול לנוקתו יפה, אין מועיל לו הגעה (פי הפלטה שהכלים פולטים האיסור שביהם והוא מילשון שורו עבר ולא יגעיל) (אייב כא) בלבד ונדרך ליבון במקום הגומחות. הנה: ח' והדן של סכינים אין לה תקינה בהגעה ואיסור להכניסה בה הסכין, בפסח (מהרי"ל).

סעיף ד'

כלים שימושיים בהם על ידי האור כגון שפודים ואסכלאות וכיוצא בהם, צרייכים ליבון; ולהילבן הוא עד שהיהו ניצוצות ניתזין מהם. הנה: ויש מקלין אם נתלבן כל כך שקש נשרף עליו מבחן (מרדי כי פ"ז והגהות מיימוני פ"ז מהלכות מ"א). ונוהgan כסבירא ראשונה בכל דבר שדינן בלבינו, אבל דבר שדיננו בהגעה, רק שיש בו סדקים או שמחנירין לבנו, סגי ליבון קל כזה. חצובה צריך ליבון (מהרי"ל).

סעיף ה'

כלים שנשתמש בהם בחמין, כפי שימושם הכספי. אם תשמש בכל ראשון, כגון כף שmagisius בו בקדירה, צריך להכשירן בכל ראשון; ואם תנמשן בכל שני, הכספי בכל שני; וכלים שנשתמשן בו בעירוי שמערה מכל ראשון, לא סגיליה בהכשר דכלי שני אלא צריך לרעות עליו מכל ראשון. הנה: כל הכלים שיש בהן סדקים או גומחות או חלודה והוא בתקף הכליל ולא יוכל לנקרן ולנקותן, אין להגעלין וצריכין ליבון במקום הסדק והחלודה (רש"ב"א בתשובה).

7) ש"ת מנתת יצחק חלק ה סימנו ב

(ט'ו) אבל אם אין להם רק תנור שהיסקו מבוחץ, נראה דכדי לצאת גם ידי התע"ב, דבשעה שעושה הלבון הקל, ימודד גם בפנים קדרה עם מים, עד שירתיה ויעלה זיעה הרבה, אז יהיו גם הגעה מובנים, כמו הבלעה ע"י הזעה, דמתחתתו יהיה לו הפסיק דף מאותו המין כנ"ל, והיא עפ"מ דאיתא בש"ע (ו"ד סי' קכ"א סעיף ו'), אך ככל מתכת דחם מקצתו חם כלו, מ"מ לא עלה לו הכשר עד שיכשיר כלו בין לעניין הגעה בין לעניין לבון, והרמ"א כתוב ודוקא אם נשימוש כלו אבל אם ידוע שלא השתמש רך בקצתנו כבובלעו כך פולטו, והפר"ח שם, אחריו דشكיל וטררי בשיטות הפסוקים בזה, סיים בזה". ולענין דין לא אני לנו בין הגעה לבון ובכל גונא לא תחאב אלא מקצתה נאשרה כולה מפני הזעה, ואrik להכשיר כולה וכן כל כיוצא בזה, ומהו מודינא ודאי, שאם ההכשר הו מושם מעין מה שנארס, דהשתא נמי אייכא זעה, דמהני מושם כבובלעו כך פולטו וכו' על"ל, והובא גם בפמ"ג (ס"י צ"ד מ"ז סק"א), והודרכ"ת שם (ס"י קכ"א סקט"ו) הביאו, והביא שם בשם כ"פ דקדנו בזה, אם מהני הגעה ע"י זעה, ומסקו להלכה, שלא מהני רק אם מرتיחה מים ע"י הזעה, ומגעיל בתוך המים, ומ"מ דיק שמות' בית שלמה (ו"ד סי' קס"א), דבאים נבלע רך ע"י זעה, שפיר מהני הגעה ע"י זעה עי"ש, ובזה בודאי בנד"ד, דنبול רך ע"י זעה, ועושה גם לבון הקל, ורק ליצאת החשש דהיסקו מבוחץ, שפיר הוועלו ע"י ההכשר בהזעה מבפנים, דיהיו בכלל דעת"ב הנ"ל.

8) מגן אברהם אורח חיים סימנו תקט ט"ק יא

מכאן משמע שמותר בחול להגעיל כלի חלב לאכול בו בשר או איפכא והעולם נהಗין איסו' בדבר ומ"כ בשם הגאון מהור"ר בנימין מפוזנא ששמעו ממהר"מ יפה הטעם למנהג שאם יעשה כן לעולם לא יהיה לו רק כליל' וינגעלינו כל פעם שיישמש בו זה אסור דלמא ATI למטעי כדאי' בחולין דף ט' ע"ב והוא דשרין הכא י"ל כיון שלועל' אין משתמש בו אלא ע"י ליבון לייכא למינזר כנ"ל:

9) משנה ברורה סימנו תנא

(יט) סכינים - וכותב בתשובה ח"ס סי' ק"י דהיכא דהגעה לצורך פsch הוא נהוג להתר ל החליף מבשר לחלב או איפכא כיון שלא הייתה כוונת ההכשר לצורך זה:

10) ספר פרי מגדים על או"ח - אשלו אברהם - או"ח סימנו תקט (יא)

... ולהגעיל מבשר לחלב נהגין להטריף מוקדם:

11) ש"ת מהרש"ס חלק ב סימנו רמא

מכתבו הגעני וע"ד שאלתו בכלי שאינו של בשר ולא של חלב (הנקרא פארו"ע) וזב תחתיו חלב אם מותר לחזור ולהגעילו שייחי כפי שהוא לא של בשר ולא של חלב אידי להאד מובהר במג"א סי' תק"ט שאין מגעילים מבשר לחלב וכן להיפוך והנה ר"מ הביאראי מדבריו הט"ז יו"ד רס"י צ"ז גבי מודקה של תבלין דמותר להגעילה וכבר הרוגש בעצמו דשא"ה שבלא הגעה ס"ל להט"ז דאסורה בין לבשר בין לחלב ומ"ש ר"מ שרוי יכול לעשות סימן להכשר שהוא של חלב או להיפוך יש לפkapך דמ"מ השטא קודם שיעשה הסימן אסורה לכל דבר لكن מותר ומה"ט כ' הפמ"ג בא"א סי' תק"ט שם דנוהgin להטריף מוקדם הכליל ואיז מותר להגעיל מבשר לחלב וסי' תנ"א סק"ל כתוב דלצורך פsch מותר דאייכא היכרא ובלחה"פ סי' קכ"א הביא בשם קיצור של"הadam מזכיר הכליל לאחר מותר להגעיל מבשר לחלב הרי דבחיך כל דחו הקילו וגם בגוף טעמו של המג"א שכך' בשם מרמ"י דלמא ATI למטעי יש לעיין דהיא יכול לעשות רושם לסימן וע' ברמ"א סוס"י פ"ט וייתר נראה כדעת שעה"מ פ"ד מי"ט ה"ח דטעמא שמא יגעיל כליב' וכיון דאפשר בלא"ה שאין בו שום הפסד החמירנו בזה ולכן לבן מותר גם מבשר לחלב ע"ש ולפי טעם זה בודאי יש להקל בנ"ד שהרי גם כשיגעיל ביל' יהיו נ"ט בר נ"ט וליכא חששא אבל גם לפי טעם המג"א כיון שאינו מן הדין כמו"ש בשעה"מ בשם סמ"ק שפסק להדייה להתריר והוא רק מנהג בעלמא אין להוציא חומרא כדאי' כה"ג בירושלמי פ"ב דשביעית ה"ד אין מחדשו על הגירה ואיין מוסיפים על הגירה ומה"ט נ"לadam הגעיל מבשר לחלב ונשותמש בו אין חשש איסור בדייעבד כמ"ש כה"ג הט"ז סי' ס"ד סקי"ב בדין ניקור יתפ"כ דבמה שאסרו מושום ATI למטעי אין לאיסור בדייעבד ועמ"א סי' פ"ט סק"ג שכותב לחלק דבאתרי למיטען בטעות מצוי יש להחמיר גם בדייעבד מה שאין כן בטעות שאיןנו מצוי וע"ט סי' יג' סק"ד ובנ"ד ודאי הוא טעות שאנו מצוי. ובחיותי בק' בוטשאטש באו לידי כתבי הגה"צ אב"ד דשם בעהמ"ח דע"ק ז"ל וממצאי שכך' דלהגעיל מבשר לשימוש שאנו לא בשර ולא חלב מותר ואין בזה מנהג לאיסור ואם אחר זמן ירצה ל以习近平 חלב ג' מבשר ועם מותר ג' מותר יבר' ח' שלא שימוש בו כלל ג' ייש להקל עכ"ד. הרי בדברי